

DOROMB

Közköltészeti tanulmányok 7.

Szerkesztő
CSÖRSZ RUMEN ISTVÁN

Készült a
Nyugat-magyarországi irodalom 1770–1820 Lendület Kutatócsoport keretében
a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetében

A borítón:
Jelmeztervek Csokonai Vitéz Mihály *Tempefői c. vígjátékához*
(vízfestmény, 1809 körül)
Csurgó, Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium Könyvtára, K 90, belső címlap

Könyvünk a Creative Commons
Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 2.5 Magyarország Licenc
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/hu/>)
feltételei szerint szabadon másolható, idézhető, sokszorosítható.
A kötetek honlapunkról letölthetők. Éljen jogaival!

ISSN 2063-8175

Kiadja a *reciti*, a BTK Irodalomtudományi Intézetének
recenziós portálja és hálózati kiadója • www.reciti.hu
Borítóterv, tördelés, korrektúra: Szilágyi N. Zsuzsa
Nyomda és kötészet: Kódex Könyvgyártó Kft.

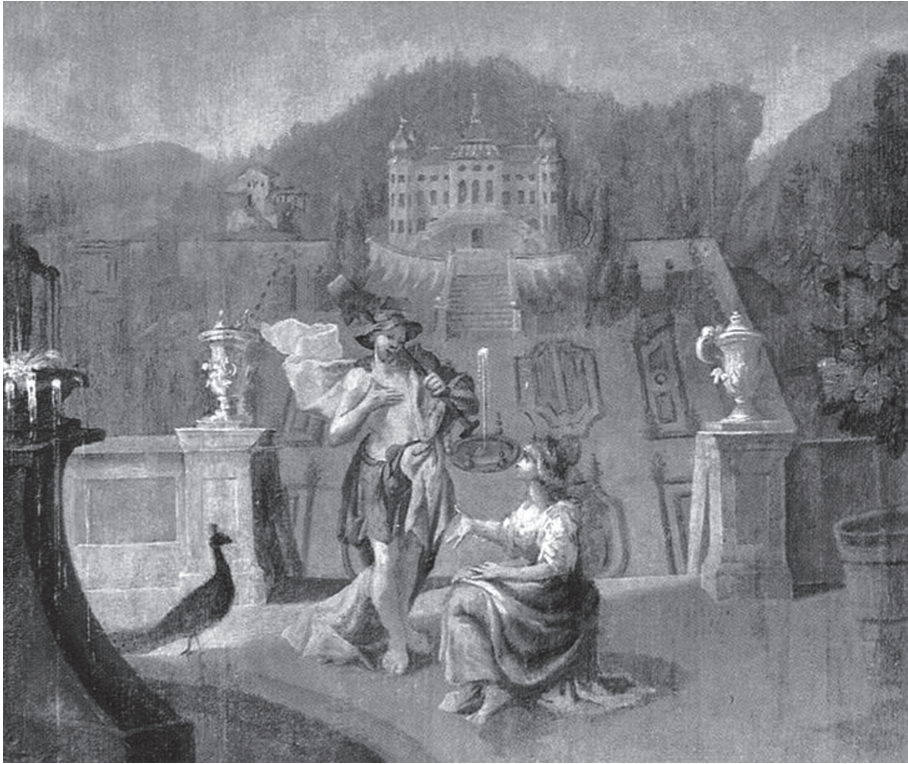
Barkóczy Ferenc püspök Fuorcontrasti kastélyának ábrázolása korabeli verses forrásokban

Barkóczy Ferenc (1710–1765) 1745-ben lett Eger püspöke. Ő volt az első, igazán mecénás szerepre vállalkozó főpap Egerben, aki a költőket, művészeket és a könyvkiadást is támogatta. Nyomdát rendeztetett be, ahol számos magyar nyelvű művet adtak ki. Építkezései átformálták a város arculatát, újításokat vezetett be a papképzésben is. A római Collegium Germanicum et Hungaricum növendékeként nagy hatással volt rá a Rómában megismert kultúra és művészet. Hazatérve olasz művészeket foglalkoztatott, itáliai szerzők munkáinak magyar nyelvű kiadását támogatta.¹

A Róma környéki nyaralóvillák mintájára építette fel Fuorcontrasti (szó szerint: 'viszályoktól távoli') névre keresztelt kastélyát a felsőtárkányi dombok között. Az épületet ma már csak festményekről ismerjük.² Létezéséről a legko-

* Készült a Lendület Nyugat-magyarországi irodalom 1770–1820 kutatócsoport keretében.

- 1 Vincenzo Luigi GOTTI, *Az igaz útnak meg-választása a különböző vallású keresztények között [...] Clericus János ellen*, ford. [a] Szent Ferentz [...] Magyar Provinciának egy leg-kisebb tagja (Eger: Royer Ferenc Antal betűivel, 1757); Giuseppe PROLA, *Örök élet napja, a boldog-halál órája* (Eger: Royer Ferenc Antal betűivel, 1757). Esztergomi érsekként a következő olasz művek kiadását támogatta: Alexander DIOTALLEVI, *Az igaz penitenzia-tartó bűnösnek eleven példája, melyet a' penitenzia-tartó Dávid királynak példája', és ötvenedik z'oltárszerént [...] bűnösnek hasznára olasz nyelven elé-adott [...] magyarra fordíta Molnár János* (Nagyszombat: Akad. Colleg. betűivel, 1763); Andreas Fridericus SCHUPANZIG, *De charitate christiana, prout fertur in proximum tractatus moralis; ex italico sermone in latinum versus ab Andreas Fridericus Schupanzigh (Strigonii: typis Francisci Antonii Royer, 1763). Az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban megtalálható továbbá a *Della regolata divozion de' Cristiani* című Muratori-mű magyar fordításának kézirata a Barkóczy-dokumentumok környezetében. Jelzete: Batthyány-gyűjtemény, Hist. VI. c.*
- 2 Az épületnek két korabeli ábrázolása ismert. Az egyik Barkóczy egész alakos ülő képmása, amelynek háttérben a belső drapéria mögött feltűnik a Fuorcontrasti. Őrzési helye: Eger, Dobó István Vármúzeum. Illusztrációként közli: SUGÁR István, *Az egri püspökök története* (Budapest: Szent István Társulat, 1984), 414; BARCSAY-AMANT Zoltán, *Eger vár és város ábrázolásai* (Eger: Szent János Nyomda, 1938), 2:138. A másik festmény a „Noli me tangere” jelenet színtereként a barokk kastélyt ábrázolja. Az egri irlalmasrendi kolostor refektóriumának táblaképe volt, ma szintén a Dobó István Vármúzeum őrzi Egerben. Fényképét közli: *Heves megye műemlékei*, szerk. DERCSÉNYI Dezső és VOIT Pál (Budapest: Akadémiai Kiadó, 1978), 1:151. Mindkét alkotás Huetter János Lukács egri irlalmasrendi szerzetes munkája. –

Lukas HUETTER (?–1760): *Noli me tangere* (1753)
Olaj, fa, 41×39,5 cm, Eger, Megyei Kórház (egykor Irgalmas rendház)
A kép háttérében a Fuorcontrasti kastély látható

rábbi levéltári adatot Szmrecsányi Miklós közli: az egri szervita atyák *historia domus*ában szerepel, hogy 1747. májusban a páter a püspök üdvözlésére ment, aki a csodaszép Fuorcontrasti kastélyában időzött.³ Egyéb gazdasági feljegyzések is alátámasztják, hogy az épület már 1747-re kész lett.

Miután Barkóczy sztergomi érsekké nevezték ki, utóda, Eszterházy Károly nem használta a kastélyt, amely így lassan az enyészeté lett, és építőköveit a város más épületeihez használták fel. A szakirodalom egyfelől nem állította szembe egymással Eszterházy és Barkóczy személyiségét, a Fuorcontrasti lassú lebontását nem rombolásként értelmezte.⁴ Másfelől olyan feljegyzések kerültek

A Fuorcontrasti neve több fennmaradt úrmutató és kehely bevésett felírásán szerepel, ezek a kastély házi kápolnájának felszereléséhez tartozhattak.

3 SZMRECSÁNYI Miklós, *Eger művészetéről: Tanulmányok és jegyzetek a hazai barokk történetéhez* (Budapest: Stephaneum Nyomda, 1937), 67.

4 *Heves megye műemlékei*, 1:739.

elő, amelyek arról adnak számot, hogy Eszterházy már beiktatása után néhány héttel szabályszerűen elrendelte a kastély lebontását és anyagának elhordását.⁵

Barkóczy és Eszterházy látszólag különböző elképzelései az építkezésekről, az egyházmegye irányításáról inkább eltérő személyiségükből fakadnak. Mindketten hozzájárultak a XVIII. századi Eger városképének megújításához, azonban Barkóczy többet áldozott a pompára, mint utódja: külföldi építőmestereket hívatott, s a kertek kialakítására is volt gondja. A Fuorcontrasti nyaralókastély volt Barkóczy egyik legizgalmasabb építkezése. Azokat az alkalmakat, amikor kihajtatott a városból nyaralójába, vagy egyházmegyéjének városait látogatta meg, a szakirodalom is bemutatta:

Ha a püspök a városból nyaralójába kihajtat, vagy rezidenciájába visszatér, az összes templomok harangjai szólnak, mozsarak durrognak, testőrei előtt kürtösök lovagolnak, egész kísérete szemkápráztató. Egyházlátogatási körútjaira magával viszi díszes sátorait, amelyeket a hintók után sorakozó szekerek szállítottak.⁶

A Fuorcontrasti terveiről, építéséről, berendezéséről a legrészletesebben levéltári források alapján tájékozódhatunk. Az egri gazdasági levéltár Barkóczy püspöksége idejéből kevésbé gazdag forrásanyagot őriz, így nem sok információ került elő a nyaraló építésének előkészületeiről.

Sugár István közölte a kastély 1761. július 19-én felvett inventáriumát, eredeti latin nyelven közreadva annak szövegét.⁷ Barkóczy egri püspökként töltött utolsó napjaiban készítette el ezt a jegyzéket Eger város jegyzőjével, Joannes Nep. Ulrichhal. Az inventárium részletes lajstroma alapján könnyen elképzelhető a hajdani fényes palota, amelynek földszinti és első emeleti termei szolgálták a reprezentációt, a második emeleti szobákban kapott helyet a hálószoba, az ebédlőterem és a toronyszobák. Sugár forrásközlése nyomán B. Illés Virág részletesen bemutatta a kastély berendezési tárgyait, helyiségről helyiségre, ahogy az az inventáriumban szerepel.⁸ Az épülethez tartozott kert, tó, szökőkút, volt benne kápolna orgonával és különböző más hangszerekkel.

Barkóczy számos hivatalos levelet keltezett a Fuorcontrastiból, tehát nemcsak pihenés vagy ünnepségek tartásának céljából látogatta kedvenc nyaralóját, hanem az év egyes időszakaiban – legfőképpen nyáron – ide helyezte székhelyét, innen intézte az egyházmegye hivatalos ügyeit is. Itt látta vendégül híveit, például Paolo Bernardo Giordani római ágenst, aki 1758. január

5 SUGÁR István, „Gróf Barkóczy Ferenc egri püspök Felsőtárkányban épített Fuorcontrasti kastélya s annak 1761. július 17-i átadása”, *Művészettörténeti Értesítő* 45, 1–2. sz. (1996): 114.

6 *Heves megye műemlékei*, 1:150.

7 SUGÁR, „Gróf Barkóczy Ferenc egri püspök...”.

8 B. ILLÉS Virág, „A Fuorcontrasti kastély az 1761. évi inventárium tükrében”, *Archivum: A Heves Megyei Levéltár közleményei* 17 (2005): 57–77.

7-én írott levélben sajnálkozását fejezi ki, hogy a hideg idő nem teszi neki lehetővé, hogy elmenjen a püspök Fuorcontrasti kastélyába. Legutóbb, amikor Kalocsán volt, meg akarta látogatni a tárkányi nyaralópalotát, de akkor Morvaországba kellett sietnie, majd ezután visszatért Itáliába. Reméli, hogy a következő években sikerül eljutnia Magyarországra, és találkozhat jó barátai-val, jótevőivel, akik ott élnek.⁹

Egykorú leírások adnak képet a hajdan ott folyó fényes életről. Elsőként Szmrecsányi Miklós ismertette a Fuorcontrastiban zajló ünnepek közül néhányat. Gyakran Barkóczynál időzött két nővére, Klára és Zsuzsanna, férjeikkel, Szirmay Tamás Sáros vármegyei főispánnal és Széchényi Antal tábornokkal, valamint fiútestvérei, Imre és János a családtagjaikkal. Fennmaradt egy nagyszabású kirándulás programja is, amelyben szabályozták a fogatok és résztvevők rendjét.¹⁰ A menetben ott voltak Barkóczy kanonokjai, valamint az udvartartás: zenészek, szakácsok, cukrászok.

Az egykori Fuorcontrastiban zajló fényes életről számos további forrás tanúskodik. Gorove László 1828-ban megjelent *Eger városának története* című munkájában Barkóczy egri püspökségéről is értekezik, kiemelve építkezéseit. Nem feledkezik meg a püspök a tárkányi dombok között épült Fuorcontrasti nyaralókastélyáról sem, ahol az idézett forrás leírása alapján szünnapjain mulatott.¹¹

A minoriták historia domusának bejegyzései szerint 1757-ben kétszer, november 13-án és 27-én tartottak operaelőadást a felsőtárkányi Fuorcontrasti

9 „[...] mi spiace che la rigida stagione non li permetterà forse d'andare nel suo delizioso palazzo di Fuor Contrasti, dove più presto si sarebbe rimessa. Io dell'amenità di quel sito n'ho inteso molto di scorrere e celebrato quanto fu coste l'anno '52. E mi volevo prendere la libertà di venire a goderlo quando ero in Colozza, ma chiamato dal Cardinale di Treyer in Moravia, e dovendo ritornare presto in Italia, ebbi il dispiacere di non poter contentare questo mio desiderio. Spero però di venirne capo a Dio piacendo, tra qualche anno, mentre non potrà mai immaginarsi Eccellenza Vostra qual sia la mia brama di rivedere Ungheria, e li buoni Protettori ed amici miei, che vi soggiornano.” Eger, Főegyházmegyei Levéltár, AEV Acta extraneorum. Miscellanea, 2380/10.

10 SZMRECSÁNYI, *Eger művészetéről...*, 69–70. Az egri Főegyházmegyei Levéltárban, AEV 2572. jelzet alatt található az az irat, amelyre Szmrecsányi jegyzet nélkül hivatkozik. Barkóczy püspök idejében, több mágnás, székesegyházi káptalanbeli részvétele mellett, a felsőtárkányi kis völgyek valamelyikében rendezett nagyszerű úri majális előkészületeit, különösen pedig az indulás rendjét, a személyek elhelyezését, a felállítandó régi magyar „törökös alakú” tábori sátrak, konyhák, kocsiszínok, a 80 hintós lóra vonatkozó udvarmesteri utánajárások jegyzékét és alaprajzokat tartalmazza. A részletekig menő programszerű olvasmány a sátrak alaprajzait és sűrű jegyzeteket tartalmaz, de minden évszámot nélkülöz. Durva papíron, régi kisszerű íven.

11 GOROVE László, *Eger városának története* [Eger: 1876], Hasonmás kiadás, bev. NAGY József (Eger: Líceum, 2011), 241–244.

kastély aulájában.¹² Az előadott darab címe *Cyrus, a perzsa király*.¹³ A szereplők között olasz kasztrált énekesek voltak.

1758 augusztusában a Barkóczy nővérek, Klára és Zsuzsanna névnapját ünnepelték Fuorcontrastiban. A minoriták háztörténete leírja, hogy a vendégség alkalmából a kastély fényárban úszott.¹⁴

Sugár István ismertette, hogy a Felsőtárkányban épült nyaralóban gyakran csendült fel a muzsikaszó, amikor a püspök névnapját vagy születésnapját ünnepelte.¹⁵ Barkóczy névnapját minden évben megünnepelhatték, de az Egerben töltött évekből csak egy kéziratot ismerünk, amelyben patrónusa, Xavéri Szent Ferenc napja alkalmából verssel köszönti Kovács Ferenc.¹⁶ Mivel a főbb reprezentációs események helyszínéül Barkóczy a nagy művészi gonddal kivitelezett Fuorcontrastit választotta, az alkalmi művekben is gyakran találkozunk a tárkányi kastély nevével.

Kovács Ferenc is utalást tesz Barkóczy Fuorcontrasti nyaralójára. Az ünnepég azon része, amelyen Kovács részt vett, ezek szerint nem a Fuorcontrastiban zajlott, de ott folytatódott:

12 *Liber inventarii conventus Agriensis Minoritarum* (a továbbiakban: DiarMin), Eger, Főegyházmegyei Levéltár, AEV E. 3345, 254, 256.

13 A darab szerzőjének nevét nem közölte a *historia domus*. Főszereplője a nagy perzsa király, a perzsa birodalom megalapítója, aki különösen Metastasio szöveggönyve (*Ciro riconosciuto*) révén lett kedvelt operahős. A magyarországi Metastasio-recepció többféle kulturális közegben megfigyelhető; világi és egyházi környezetben is találkozunk műveivel. Vö. ZAMBRA Alajos, „Metastasio »poeta cesareo« és a magyarországi iskoladráma a XVIII. század második felében”, *Egyetemes Philologiai Közlöny* 43, 1–5. sz. (1919): 1–71; SÁRKÖZY Péter, „Metastasio a 18. századi iskolai színpadokon”, in *A magyar színjáték honi és európai gyökerei: Tanulmányok Kilián István tiszteletére*, szerk. DEMETER Júlia, 304–314 (Miskolc: Egyetemi Kiadó, 2003); BAGOSI Edit, *Pietro Metastasio színpadi művei Magyarországon: a metasztasioi melodráma hatása a 18–19. századi magyar drámára és színházművészetre* (Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2011). – A *Cyrus*-drámákat illetően nem biztos, hogy minden esetben Metastasio *Ciro riconosciuto* című darabjával van dolgunk, hiszen a pástorból lett király bibliai történeten alapuló archetípusával gyakran találkozunk a drámairodalomban, mint ahogy a *Ciro* 1736-os bécsi bemutatója előtt már 1727-ből Szatmárból van adatunk *Cyrus* témájú előadásról. Az adott időszakban igen népszerű Andreas Friz *Cyrus*-drámája is, amelyet gyakran emlegetnek Metastasio-átdolgozásként, de a korszak határozottan önálló munkának tekintette. Az ő szövege 1752-ben keletkezett, így az ezután színpadra került előadások esetében nem tekinthetjük biztosan Metastasio-recepciónak a bemutatót. Vö. CZIBULA Katalin, „Metastasio szerepe a magyar jezsuita iskolai reprezentációban”, in *Egyház és reprezentáció a régi Magyarországon*, szerk. BÁTHORY Orsolya és KÓNYA Franciska, Pázmány Irodalmi Műhely: Lelkiségtörténeti tanulmányok 12, 79–91 (Budapest: MTA–PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport, 2016), 84. A zenetörténeti szakirodalom is említi az előadást, pl. BÁRDOS Kornél, *Eger zenéje 1887–1887* (Budapest: Akadémiai Kiadó, 1987).

14 DiarMin, 310, 312.

15 SUGÁR, „Gróf Barkóczy Ferenc egri püspök...”, 415.

16 A kézirat lelőhelye: Esztergom, Főszékesegyházi Könyvtár, Coll. II. 94. 14; Kovács Ferenc, *Prodromus hymenaeus az az méltóságos [...] Barkoczi Ferenz úrnak [...] mondattatott örven-detes izenet azon nagyságnak [...] készített és tett Kovács Ferenz [...], 1752, [9] p. [Évszám a vers szövegéből.]*

Oda föll vár téged napkeleti kastély,
Kit nem is régenten földrűl fölemeltél,
szem, szév óhajításra elevennyé tettél
Azír kiálts vivát, mert az én Uram él.

A következő strófában a szolgák előkészületeit és a püspök bevonulását írja le:

Ím érkezék az Úr: az szolgák kiáltják,
eddig szárt ajtókat tágoson n[y]ittatják,
mik akadálóznak láb alól elrakják,
Patrónusod napját eők is nagyon várják.

A további versszakokban a szerző hosszú életet, vígságot, minden földi és égi jót kíván, majd az utolsó előtti strófában előkerül a patrónus, Xavéri Szent Ferenc neve is. Az ő életéhez hasonló, kegyes, szent életet kíván Barkóczynak:

Csöndes életed légen Ferencnek párja,
eg[y] mást szerencsének szépen hírül járja
Ferencznek a szévét Xaverinok bírja,
Sok jótéteményét követvén óhajtsa.

Zárásként az ünnepi alkalomhoz és a költemény mondanivalójához illő idézet áll a *Példabeszédek könyvéből*:

Légyen áldott a te forrásad és vigada
a te szerzeted társaságával. Prov. 5. v. 18.

Az *Egri megye, vajon miért sírsz...* kezdetű ének több XVIII–XIX. századi kéziratos énekeskönyvben előfordul. Ma ismert legkorábbi szövegét Bitskey István találta meg az egri minoriták historia domusában.¹⁷ A kézirat megjegyzései alapján kiderül, hogy a szerző Jakabfalvy Román minorita gvárdián, a verset pedig 1761-ben írta, Barkóczy érseki kinevezésének évében. Az énekben Eger városa és az ottani hívek siratják a távozó püspököt. A „tárkányi nimphák” a felsőtárkányi Fuorcontrastiban zajló fényes életre utalnak.¹⁸

17 BITSKEY István, „Barkóczy Ferenc püspököt köszöntő vers 1761-ből”, *Archivum: A Heves Megyei Levéltár közleményei*, 1 (1973): 43–47.

18 DiarMin (lapszámozás nélkül). Közli: BITSKEY, „Barkóczy Ferenc püspököt...”, 43–44.

1. Egri megye vagyon miért sírj
nincs mód benne hogy bánatal bírj.
Énekeket buss verseket könyveiddel írj
Ily herczeget ki tégedet kedvelt így késirj.
- 5 2. Agságokat Egri bölcs musák
bal sorsokat immár sirassák
Zokogjanak bánkódgyanak tárkányi nymphák
hadd mullyanak s ne szóllyanak lantok és hárfphák.
- 10 3. Barkóczy volt Egernek fénye
és választott jeles edénnye
De már el múlt gyászban borult népünk reménye
mert meg toldult s reánk fordult bánat örvénye.
- 15 4. Vagy Esztergom oka mind ennek
jovát tudom bantad Egernek
most már éppen tizen öten hozzád mentenek
kik Egerben mint székekben vígan ültenek.
- 20 5. De nem árthatz Egernek ebben
hogy te vigadsz ezen hertzegben
Eger néki tudgya kiki lészen kedvében
nincsen senki volna *aki* olly kegyelmében.
6. Azért hertzeg hozzád járulunk
hív Egriek néked hodulunk
téged kíván szívünk nyilván térdre borulunk
ne hagy árván kérünk sírván s áldást koldulunk.
- 25 7. Tőlünk noha Esztergomba mégy
de mostoha hozzánk ott se légy
Szeress minket és bennünket magadévá tégy
Sok üdöket esztendőket azért mennyből végy.

1 mért [szótagszám] VII vallyon [!] | 2 VII bánattal nem bírj | 3 VII Bús verseddal írj [!] | 4 VI ki sírj [!] | 5 II-IV, VIII Nagy károk V Nagy karokat [!] VI Árván maradtak [!] VII Nagy házokat [!] | 6 VI sírhassák [!] | 7 III zokogjanak s bánkódgyanak | 8 II-VII mullyanak ne | 10 IV édes | 11 IV bénúlt | 12 III toldult reank VI [hiányzó sor] | 13 II Oka voltál Esztergom VI-VII Nagy | 15 II-IV, VII Már most VIII [hiányzó sor] | 16 VI székedben | 17 V Egerben | 18 IV-V Noha vigadsz | 20 volna senki [értelem, vö. II, VII] III, V Nincsen aki volna senki VI Nintsem [!] aki volna senki | 21 VI járulnak | 22 IV, VIII koldulunk VI koldulnak [!] | 24 VI sírván Áldást 25 II Esztergomba noha tőlünk mégy | 27 VI minket bennünket [!]

A versnek több szövegváltozatát ismerjük, így arra következtethetünk, hogy a gyakori szóbeli használat, illetve másolás során csiszolódott, formálódott. Az egyes változatok leginkább a helyesírásban mutatnak eltéréseket, de az utolsó két versszak több énekeskönyvben felcserélődött.¹⁹ A verset a minorita napló bejegyzése szerint *A szerencse tündér kerekén...* kezdetű ének dallamára énekelték.²⁰ Az eddig feltárt variánsokat időrendben mutatom be, az egyes változatok közötti különbségeket lásd a főszöveg jegyzetében.

+ I. *Az egri minoriták historia domusa* (1761), DiarMin. (lapszámozás nélkül).

7 versszak, Jakabfalvy Román szerzőségének feltüntetésével.

II. *Verseghy-énekeskönyv* (1781), STOLL 343. sz., 49a–b.²¹ *Eger Barkóztitól bútsúzik.*

7 versszak. A vershez kotta is tartozik, szintén Verseghy Ferenc kézírásával.

Ötödik Ének
Eger Barkóztitól bútsúzik

Adagio

Eg ri me gye Erratum est va gyon mi eni szi j.
nia rfmód ben ne hogy trá nat tal bíz j.

Ene katar búz verze kő Köny vei s del iz j.
Ally her t Beger, ki régeder téd velt így ki szi j.

Eger

III. *Aranka György gyűjteménye* (1782–1790), STOLL 345. sz., 4a–5b.

7 versszak

- 19 A kéziratos változatok némelyikét Stoll Béla bibliográfiája is jegyzi. Lásd: *A magyar kéziratos énekeskönyvek és versgyűjtemények bibliográfiája* (1542–1840), kiad. STOLL Béla (Budapest: Balassi Kiadó, 2002²; a továbbiakban: STOLL + tételeszám).
- 20 E szövegcsalád kritikai kiadása: *Középköltészet 3/B: Közérkölc és egyéni sors*, s. a. r. CSÖRSZ Rumen István és KÜLLŐS Imola, Régi magyar költők tára: XVIII. század 14 (Budapest: Universitas Kiadó, 2015), 143. sz.
- 21 Közli HUBERT Ildikó és SZELESTEI N. László, „Köszöntő versek, színjátékok Barkóczy Ferenc tiszteletére”, in *Album amicorum Szórényi László LX. születésnapjára*, főszerk. JANKOVICS József, 519–531 (Budapest: MTA Irodalomtudományi Intézet, 2007), http://www.iti.mta.hu/Szorenyi60/Hubert_Szelestei.pdf (letöltés: 2019. 12. 14.), a versidézet: 521.

- IV. *Fejérvári Károly versgyűjteménye* (1785–1790), STOLL 364. sz., 66b.
7 versszak
- V. *Jankovich Miklós, Magyar énekek új gyűjteménye* (1800), STOLL 553. sz., 24a–b.
7 versszak, a strófák nyolc sorra tördelve. A 6. és a 7. strófa felcserélődött.
- VI. *Egri énekeskönyv* (1806), (jelenleg lappang). STOLL 1175. sz. *Búcsúzó versek*.
7 versszak, viszonylag sok eltéréssel és íráshibával. A forrást és néhány szövegét csak Mészáros György közléséből ismerjük,²² utolsó ismert lelőhelye a kerecsendi plébánia volt.
- VII. *Jankovich Miklós: Nemzeti Dalok Gyűjteménye* (XIX. század eleje), STOLL 531. sz., IV. 4a–4b.
7 versszak. A versszakok hatsorosak.
- VIII. *Egyleveles kézirat* (évszám nélkül). OSZK Quart. Hung. 516.
7 versszak. A 6. és 7. strófa felcserélődött.

Egy másik közköltési szöveg is kapcsolatba hozható a Fuorcontrasti kastéllyal. Egyelőre csak egy forrásból, a *Kelecsényi-énekeskönyvből* (1723–1765) ismerjük az 1761-ben írt, Barkóczyt már mint esztergomi érseket Egerből búcsúztató verset, amely Barkóczy távozásával a tárkányi kastély pusztulását is megsiratja.²³ A költemény azt beszéli el, hogy az utód, Eszterházy Károly valóban elhordatta az épületet:

1. For contrasti nem tőrhetem, hogy meg ne sirassalak
Regi voltodat tekintem, vagyon okom szánnyalak
Hova lett régi szépséged, hol a' te ékességed
El pusztultal, meg fosztattal, oda van dücsösséged
- 5 2. Sirathatod te is ugyan régi kegyes Uradat
Az ki higyed te miattad nem kevés pénzt ki adot
El felejtván minden buját, hogy ha benned lakhatott.
Mingyart jobb izóven evet és jobbanis alhatott.
- 10 3. Mostani Urad nem szeret, az mint látom meg vetet
Spalléridat, márvanyidat, s mindent egerben vitet
egy féllért is tudom bizony, nem fogh read költeni
azt akarna minden pénzét ladajában tehetni.

22 Mészáros György, „Kéziratos verses-énekeskönyv Egerből. Kelt: 1806”, *Hevesi Szemle* 3, 2. sz. (1975): 39–42.

23 STOLL 184. sz., MTA KIK Kézirattár, RUI 4r 60, 87b–88a.

4. Tudom forcontrasti erdő bankodol volt Uradért
 az ki sok tarkanijakat meg csapatot kedvedért
 15 hanzszor mentet meg az tűztűl s' annak veszedelmétűl
 senki sem mert egy fat vágni, félt kemény büntetéstűl.
5. Nem fognak most kémélleni, többször fognak már vágni
 Egerben fognak vitettni, ott öll számra ell adni:
 20 azzal vigasztald magadat semmi sincsen allandó
 valamint az te zöldséged úgy mi éltűnk mulandó.
6. Tik szegény nazarenusok²⁴ most leg jobban érzétek
 régi volt jó Uratoktűl, mennyi jót nem vettettek
 attűl tartok mostanitűl oly valaszt nenyerjétek
 hogy mely uton ki gyűttetek, azon vissza mennyetek.
- 25 7. Miolta el ment Uratok nem föstölög konyhatok
 Csak el hiszem, hogy tik mostan igen sokat koplaltok
 Mas tanacsot nem adhatok, magatok is tudgyatok
 Vagner Urhoz,²⁵ Vak Christinahoz²⁶ magatokat tartsatok.
8. Fris patakok nem hijában olly nagyon zúgtatok
 30 Forcontrasti veszedelmét már előre tudtátok
 Ekes kertek ti zöld völdgyek gyászban most borullyatok
 Barkoczy Ferenczet többé tik föl nem talállyatok.

A Furorcontrasti kastélyról nem maradt fenn egyetlen összefüggő leírás, amely alapján el tudnánk képzelni az egykori nyaraló palotában zajló fényűző életet. A tanulmányban ismertetett forrásokból azonban teljesebb képet kaphatunk Barkóczy villájáról, s egyűttal a Rómában tanult, művészetek iránt fogékony püspök személyiségét és érdeklődését is jól példázzák.

24 Barkóczy 1756-ban Felsőtárkányban letelepítette a nazarénusokat, és kolostort emelt nekik, ahova ő maga is gyakran visszavonult imádkozni. Fennmaradt levelezése nazarénus szerzetesekkel, a rend magyarországi letelepítéséről: PLtar AEV 1481. 2r. Az egyik levél (In Valle Auxilii die 22. Augusti 1762.) Barkóczy utódja, Eszterházy Károly látogatását írja le a rend kolostorában, s a nazarénusok Barkóczy püspöksége utáni helyzetét is taglalja. Néhány információ megegyezik a versben foglaltakkal.

25 Vágner János, Eszterházy Károly kanonokja. Ő építtette Giovanni Battista Carlonéval a Vágner-házat, amely Egerben, a mai Kossuth utca 61. szám alatt található.

26 Nem azonosított személy.